

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (sedmi senat)

z dne 16. decembra 2020 *

„Javni uslužbenci – Uradniki – Preživeli zakonec – Družinska pokojnina – Člena 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom – Pogoji za upravičenost – Trajanje zakonske zveze – Ugovor nezakonnosti – Enako obravnavanje – Načelo prepovedi diskriminacije zaradi starosti – Sorazmernost – Pojem ‚zakonec‘“

V zadevi T-442/17 RENV,

RN, ki jo zastopa F. Moyse, odvetnik,

tožeča stranka,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopata G. Gattinara in B. Mongin, agenta,

tožena stranka,

ob intervenciji

Evropskega parlamenta, ki ga zastopata M. Ecker in E. Taneva, agentki,

intervenient,

zaradi predloga na podlagi člena 270 PDEU za razglasitev ničnosti odločbe Komisije z dne 24. septembra 2014 o zavrnitvi prošnje tožeče stranke za dodelitev družinske pokojnine,

SPLOŠNO SODIŠČE (sedmi senat),

v sestavi R. da Silva Passos, predsednik, I. Reine (poročevalka), sodnica, in L. Truchot, sodnik,

sodni tajnik: E. Coulon,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: francoščina.

Sodbo

I. Pravni okvir

- 1 Člen 79, prvi odstavek, Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi) določa:

„Preživeli zakonec uradnika ali nekdanjega uradnika je, tako kakor je predvideno v poglavju 4 Priloge VIII [h Kadrovskim predpisom], upravičen do družinske pokojnine v višini 60 % starostne pokojnine ali invalidnine, ki jo je prejemal umrli ali ki bi jo prejemal ne glede na delovno dobo ali starost, če bi ob smrti izpolnjeval pogoje zanjo.“

- 2 Člen 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa:

„Če je nekdanji uradnik prejemal starostno pokojnino, ima preživeli zakonec pravico do družinske pokojnine v višini 60 % starostne pokojnine, ki jo je uradnik prejemal ob smrti, če sta bila, preden je uradnik prenehal delati v instituciji, poročen[a] vsaj eno leto in z upoštevanjem določb člena 22 [te priloge]. [...]

Trajanje zakonske zveze se ne upošteva, če je imel uradnik pred prenehanjem dela v zakonu enega ali več otrok in če zanje skrbi ali je skrbel preživeli zakonec.“

- 3 Člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa:

„[V členu 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom] se pogoj, ki se nanaša na trajanje zakonske zveze, ne upošteva, če je zakonska zveza, čeprav sklenjena po prenehanju delovnega razmerja, trajala vsaj pet let.“

- 4 Nazadnje, člen 27, prvi in tretji odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa:

„Razvezani zakonec uradnika ali nekdanjega uradnika je upravičen do družinske pokojnine, opredeljene v tem poglavju, če ob smrti bivšega zakonca lahko dokaže upravičenost do preživnine, dodeljene po odločbi sodišča ali z uradno registriranim dogovorom med njim/njo in bivšim zakoncem. [...]

Upravičenost razvezanega zakonca [do družinske pokojnine] preneha, če se ponovno poroči preden bivši zakonec umre. [...]

II. Dejansko stanje

- 5 Tožeča stranka, RN, in njen mož, uradnik Evropske komisije, sta živela skupaj od leta 1985. Paru se je 10. junija 1987 rodil otrok. Prvič sta sklenila zakonsko zvezo 7. maja 1988. Zakonca sta 29. aprila 1996 razvezala zakonsko zvezo. Tožeča stranka, ki od razveze ni sklenila druge zakonske zveze, je 20. avgusta 2012 ponovno sklenila zakonsko zvezo s svojim bivšim zakoncem.
- 6 Med 11. septembrom 1998 in 22. decembrom 2011 je bil bivši zakonec tožeče stranke poročen s tretjo osebo.
- 7 Zakonec tožeče stranke je začel opravljati delo pri Komisiji leta 1991 in je lahko uveljavil pravice do pokojnine 1. oktobra 2007. Umrli je 2. avgusta 2014.

- 8 Tožeča stranka je po smrti svojega zakonca kot preživeli zakonec nekdanjega uradnika 3. septembra 2014 vložila prošnjo za dodelitev družinske pokojnine na podlagi poglavja 4 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 9 Vodja enote „Pokojnine“ pri „Uradu za vodenje in plačevanje posameznih pravic“ (PMO) Komisije je 24. septembra 2014 zavrnil prošnjo tožeče stranke za dodelitev družinske pokojnine (v nadaljevanju: izpodbijana odločba). V bistvu je menil, da se za presojo pravice tožeče stranke do družinske pokojnine po njenem umrlem zakoncu ne bi smel upoštevati datum prve sklenitve zakonske zveze, ki je bila razvezana s sodbo o razvezi in ki torej ne more več imeti učinka, ampak datum druge sklenitve zakonske zveze, 20. avgust 2012. Zato je vodja enote „Pokojnine“ – potem ko je ugotovil, da je bila ta zadnja zakonska zveza sklenjena po tem, ko je zakonec tožeče stranke prenehal delati, in da je do datuma njegove smrti trajala le približno dve leti – sklenil, da niso izpolnjeni pogoji iz členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, tako da tožeča stranka ni upravičena do družinske pokojnine.
- 10 Tožeča stranka je 22. decembra 2014 vložila pritožbo zoper izpodbijano odločbo. 23. decembra 2014 je predložila dodatna dokazila v podporo pritožbi.
- 11 Organ Komisije za imenovanja je 10. aprila 2015 zavrnil to pritožbo in potrdil analizo vodje enote „Pokojnine“ (v nadaljevanju: sklep o zavrnitvi pritožbe).

III. Postopek pred Sodiščem za uslužbence in Splošnim sodiščem na podlagi pritožbe

- 12 Tožeča stranka je v sodnem tajništvu Sodišča za uslužbence 17. julija 2015 vložila tožbo za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe in sklepa o zavrnitvi pritožbe ter za naložitev plačila stroškov postopka Komisiji. Tožba je bila vpisana pod pravilno številko F-104/15.
- 13 Tožeča stranka je v utemeljitev tožbe navedla tri razloge, od katerih se je prvi nanašal na napačno uporabo prava, če ne že na očitno napako pri presoji, pri uporabi členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, drugi na ugovor nezakonitosti ter kršitev načel enakega obravnavanja, prepovedi diskriminacije zaradi starosti in sorazmernosti, tretji pa na napačno razlago pojma „zakonec“ v smislu ureditve, ki se uporablja za družinsko pokojnino.
- 14 Komisija je predlagala, naj se tožba zavrne in naj se tožeči stranki naloži plačilo stroškov.
- 15 S sklepom z dne 9. novembra 2015 je bila Evropskemu parlamentu dovoljena intervencija v podporo predlogom Komisije.
- 16 Sodišče za uslužbence je s sodbo z dne 20. julija 2016, RN/Komisija 2016 (F-104/15, EU:F:2016:163; v nadaljevanju: prvotna sodba), razglasilo ničnost izpodbijane odločbe. Poleg tega je Komisiji naložilo, naj krije svoje stroške in stroške tožeče stranke. Evropskemu parlamentu je bilo naloženo, naj krije lastne stroške.
- 17 Sodišče za uslužbence je v prvotni sodbi v bistvu ugotovilo, da posebni položaj tožeče stranke sicer ni izrecno določen s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, vendar z besedilom tega člena ni izključena razlaga, ki upravo zavezuje, da za preverjanje, ali je izpolnjen pogoj petih let zakonske zveze iz te določbe za upravičenost do družinske pokojnine, upošteva skupno trajanje zadevne zakonske zveze, in sicer prve in druge zakonske zveze z istim uradnikom.

- 18 Poleg tega je Sodišče za uslužbence štelo, da bi bila s členoma 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom – če ju je treba razlagati, kot da je z njima izključeno skupno trajanje zakonske zveze tožeče stranke – uvedeno različno obravnavanje med preživeli zakonci nekdanjega uradnika glede na to, ali je bila zakonska zveza sklenjena, preden je uradnik prenehal delati, ali po tem. Tako je Sodišče za uslužbence razsodilo, da če taka razlaga ni izrecno izključena z besedilom tega člena, je treba člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom razlagati v skladu z načelom enakega obravnavanja v tem smislu, da mora organ za imenovanja za preverjanje, ali je upoštevan pogoj najkrajšega trajanja zakonske zveze, sešteti različna obdobja zakonske zveze v okoliščinah, ko je bila tožeča stranka – tako kot v obravnavani zadevi – dvakrat poročena z istim uradnikom, prvič, preden je ta prenehal delati, drugič pa po njegovem prenehanju dela.
- 19 Zato je Sodišče za uslužbence ugodilo prvemu tožbenemu razlogu, ki se je nanašal na napačno uporabo prava, in razglasilo ničnost izpodbijane odločbe.
- 20 Komisija je 29. septembra 2016 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča zoper prvotno sodbo vložila pritožbo, ki je bila vpisana pod opravilno številko T-695/16 P. Komisija je Splošnemu sodišču predlagala, prvič, naj razveljavi prvotno sodbo, drugič, naj – če bo menilo, da lahko samo dokončno odloči o zadevi – zavrne tožbo kot neutemeljeno, in tretjič, naj tožeči stranki naloži plačilo stroškov.
- 21 Splošno sodišče (pritožbeni senat) je s sodbo z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520; v nadaljevanju: sodba, izdana v pritožbenem postopku), ugodilo prvemu delu drugega pritožbenega razloga in tretjemu delu tretjega pritožbenega razloga, ki sta se v bistvu nanašala na napačno uporabo prava Sodišča za uslužbence pri razlagi člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 22 Po mnenju Splošnega sodišča je Sodišče za uslužbence – s tem, da je štelo, da s sporno določbo ni izključena razlaga, ki v posebnem primeru, kakršen je obravnavani, obvezuje upravo, da za preverjanje pogoja trajanja zakonske zveze upošteva skupno trajanje zakonske zveze – ta pogoj razlagalo še posebej široko. Taka razlaga naj bi bila v nasprotju z ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero je treba določbe prava Evropske unije, ki dajejo pravico do finančnih dajatev, razlagati ozko. Poleg tega je bila po navedbah Splošnega sodišča s tako razlago upravi naložena obveznost, ki ne izhaja iz te določbe in ki je v nasprotju z načelom pravne varnosti.
- 23 Dalje, Splošno sodišče je razsodilo, da razlaga Sodišča za uslužbence o členu 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom pomeni, da je uprava dolžna upoštevati, da lahko zakonska zveza, ki je razvezana s sodbo o razvezi, še vedno učinkuje na pravico do prejemanja družinske pokojnine na podlagi navedenega člena. Splošno sodišče je navedlo, da taka možnost obstaja na podlagi člena 27, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki pa se v obravnavani zadevi v skladu s tretjim odstavkom te določbe ne uporablja zaradi ponovne sklenitve zakonske zveze tožeče stranke z njenim zakoncem 20. avgusta 2012.
- 24 Splošno sodišče je dodalo, da ni bilo treba odločiti o trditvi tožeče stranke v zvezi z zatrjevano kršitvijo načela sorazmernosti, ki jo je preučilo Sodišče za uslužbence, ker ta trditev temelji na razlagi člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, sprejeti v prvotni sodbi, v kateri je bilo pravo napačno uporabljeno.

- 25 Zato je Splošno sodišče prvotno sodbo razveljavilo. Poleg tega je štelo – ker je ugotovilo, da Sodišče za uslužbenke ni preučilo tretjega tožbenega razloga tožeče stranke – da to ni spor, o katerem lahko samo dokončno odloči, če stanje postopka to dovoljuje, ter je zadevo vrnilo v razsojanje senatu Splošnega sodišča, ki ni senat, ki je odločal o pritožbi, in pridržalo odločitev o stroških.
- 26 Obravnavana tožba je bila tako vpisana pod pravilno številko T-442/17 RENV.

IV. Postopek in predlogi strank po vrnitvi zadeve v razsojanje

- 27 Po sodbi, izdani v pritožbenem postopku, so bile stranke v skladu s členom 217(1) Poslovnika Splošnega sodišča pozvane k predložitvi pisnih stališč o nadaljevanju postopka.
- 28 Tožeča stranka se je z dopisom, vloženim v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 6. septembra 2017, odpovedala predložitvi dodatnih pisnih stališč. Parlament se je z dopisom, vloženim v sodnem tajništvu Splošnega sodišča istega dne, prav tako odpovedal predložitvi pisnih stališč. Komisija je pisna stališča predložila prepozno, 4. oktobra 2017. Po pojasnilih Komisije je predsednik četrtega senata Splošnega sodišča odločil, da se navedena stališča vložijo v spis.
- 29 Splošno sodišče je 19. decembra 2017 v okviru ukrepov procesnega vodstva iz člena 89 Poslovnika stranke pozvalo, naj se izjavijo o nadaljnjem obstoju pravnega interesa tožeče stranke v tem sporu.
- 30 Parlament je z dopisom, vloženim v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 4. januarja 2018, Splošno sodišče obvestil, da ne bo predložil odgovorov na vprašanja z dne 19. decembra 2017. Tožeča stranka in Komisija sta na ukrepe procesnega vodstva odgovorili 5. januarja 2018 oziroma 8. januarja 2018. Zatrдили sta, da pravni interes tožeče stranke še naprej obstaja.
- 31 Splošno sodišče je 20. novembra 2018 v okviru ukrepov procesnega vodstva iz člena 89 Poslovnika strankam postavilo nova vprašanja. Stranke so odgovorile v za to določenem roku.
- 32 Predsednik četrtega senata Splošnega sodišča je s sklepom z dne 11. marca 2019 odredil, da se postopek v obravnavani zadevi prekine do razglasitve odločbe, s katero bo končan postopek v zadevi C-460/18 P, HK/Komisija.
- 33 Po spremembi sestave senatov Splošnega sodišča je bila sodnica poročevalka razporejena v sedmi senat, zato je bila ta zadeva dodeljena temu senatu.
- 34 Splošno sodišče je z dopisi z dne 23. decembra 2019 stranke obvestilo, da se po razglasitvi sodbe z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119), postopek nadaljuje, in jih pozvalo, naj predstavijo stališča o posledicah, ki jih je treba izpeljati iz te sodbe za obravnavano zadevo. Stranke so se na ta poziv odzvale v za to določenem roku.
- 35 Ker glavni stranki nista predlagali, naj se opravi obravnava, je Splošno sodišče po oceni, da je dejansko stanje na podlagi listin v spisu dovolj razjasnjeno, v skladu s členom 106(3) Poslovnika odločilo, da ne bo opravilo ustnega dela postopka.
- 36 Tožeča stranka Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano odločbo razglasi za nično;

- sklep o zavrnitvi pritožbe razglasi za ničen;
  - Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 37 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- tožbo zavrne;
  - tožeči stranki naloži plačilo stroškov.
- 38 Parlament predlaga, naj Splošno sodišče tožbo zavrne.

V. Pravo

A. Predmet spora in njegov obseg po vrnitvi zadeve v razsojanje

- 39 Na prvem mestu je treba spomniti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Splošno sodišče na podlagi predlogov za razglasitev ničnosti, ki so formalno vloženi zoper sklep o zavrnitvi pritožbe, odloča o aktu, zoper katerega je bila vložena pritožba, kadar navedeni predlogi nimajo samostojne vsebine (glej sodbi z dne 6. aprila 2006, Camós Grau/Komisija, T-309/03, EU:T:2006:110, točka 43, in z dne 13. julija 2018, Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, točka 63 in navedena sodna praksa).
- 40 Ker je v obravnavani zadevi s sklepom o zavrnitvi pritožbe zgolj potrjena izpodbijana odločba, je treba ugotoviti, da predlogi za razglasitev ničnosti sklepa o zavrnitvi pritožbe nimajo samostojne vsebine in da torej ni treba posebej odločati o njih. Vendar je treba pri preizkusu zakonitosti izpodbijane odločbe upoštevati obrazložitev sklepa o zavrnitvi pritožbe, saj se šteje, da se ta obrazložitev ujema z obrazložitvijo izpodbijane odločbe (glej v tem smislu sodbo z dne 30. aprila 2019, Wattiau/Parlament, T-737/17, EU:T:2019:273, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 41 Na drugem mestu je treba v zvezi z obsegom spora po vrnitvi zadeve v razsojanje spomniti, da se v skladu s sodno prakso po razglasitvi ničnosti odločbe in vrnitvi zadeve v razsojanje Splošnemu sodišču postopek pred tem sodiščem začne s sodbo, izdano v pritožbenem postopku, in Splošno sodišče se mora ponovno izreči o vseh razlogih za razglasitev ničnosti, ki jih navaja tožeča stranka, razen o delih izreka, ki s sodbo, izdano v pritožbenem postopku, niso bili razveljavljeni, in o ugotovitvah, ki pomenijo nujno podlago za te dele, saj so ti deli postali pravnomočni (glej po analogiji sodbo z dne 14. septembra 2011, Marcuccio/Komisija, T-236/02, EU:T:2011:465, točka 83).
- 42 V obravnavani zadevi je s točko 1 izreka sodbe, izdane v pritožbenem postopku, razveljavljena prvotna sodba, potem ko je bilo ugodeno prvemu delu drugega pritožbenega razloga in tretjemu delu tretjega pritožbenega razloga. Z njima je Komisija v bistvu trdila, da je Sodišče za uslužbenca napačno uporabilo pravo s tem, da je člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom razlagalo tako, da je uprava dolžna upoštevati skupno trajanje dveh obdobj zakonske zveze tožeče stranke, in da je sprejelo razlago, ki je v nasprotju z jasnim besedilom te določbe. Vendar se v sodbi, izdani v pritožbenem postopku, ni izreklo niti o drugih delih prvega in drugega pritožbenega razloga niti o tretjem pritožbenem razlogu.

- 43 Tako naj bi se moralo Splošno sodišče ponovno izreči o vseh razlogih za razglasitev ničnosti, ki jih navaja tožeča stranka, ob upoštevanju pravnih vprašanj, o katerih je bilo odločeno s sodbo, izdano v pritožbenem postopku, in ki zavezujejo Splošno sodišče v okviru ponovnega razsojanja.
- 44 Komisija glede tega trdi, da je bilo s sodbo, izdano v pritožbenem postopku, odločeno tudi o drugem razlogu tožeče stranke, ki se nanaša na kršitev načel enakega obravnavanja, prepovedi diskriminacije zaradi starosti in sorazmernosti.
- 45 Res je, da je Splošno sodišče v točki 63 sodbe, izdane v pritožbenem postopku, ugotovilo, da je Sodišče za uslužbence zaradi razlage člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom preučilo trditve tožeče stranke v zvezi z načelom prepovedi diskriminacije. Vendar je Splošno sodišče pojasnilo, da je Sodišče za uslužbence to preučitev opravilo šele po tem, ko je najprej štelo, da z zadevno določbo ni izključena razlaga, v skladu s katero se upošteva skupno trajanje zakonske zveze tožeče stranke. Splošno sodišče je tako razsodilo, da je bilo v tej predhodni analizi napačno uporabljeno pravo in da je bilo treba prvotno sodbo razveljaviti, zato ni treba odločiti o trditvi tožeče stranke, ki se nanaša na domnevno kršitev načela sorazmernosti.
- 46 Tako Splošno sodišče v sodbi, izdani v pritožbenem postopku, ni razsodilo o delih drugega tožbenega razloga, ki se nanašajo na kršitev načel enakega obravnavanja, prepovedi diskriminacije zaradi starosti in sorazmernosti.

B. Vsebinska presoja

1. Prvi tožbeni razlog: napačna uporaba prava pri razlagi členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom

- 47 Glede prvega tožbenega razloga, ki ga v podporo tožbi navaja tožeča stranka in ki se nanaša na napačno uporabo prava pri razlagi člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, kakor je o tem razsodilo Sodišče za uslužbence – ne da bi bila ta točka grajana v sodbi, izdani v pritožbenem postopku – se tožeča stranka ne more uspešno sklicevati na svoj status preživelega zakonca, da bi na podlagi te določbe zahtevala, da se ji prizna pravica do družinske pokojnine iz naslova prve zakonske zveze, sklenjene 7. maja 1988 in razvezane 29. aprila 1996 (glej v tem smislu sodbo, izdano v pritožbenem postopku, točka 11, ter prvotno sodbo, točki 28 in 30).
- 48 Glede domnevne napačne uporabe prava pri razlagi člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, kot izhaja iz točke 42 zgoraj, je Splošno sodišče v sodbi, izdani v pritožbenem postopku, razsodilo, da člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ni mogoče razlagati tako, da je uprava dolžna upoštevati skupno trajanje dveh obdobj zakonske zveze tožeče stranke (glej v tem smislu sodbo, izdano v pritožbenem postopku, točki 49 in 57).
- 49 Zato je treba razsoditi – drugače kot trdi tožeča stranka v okviru prvega tožbenega razloga – da Komisija pri razlagi člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ni napačno uporabila prava, ko je štela, da je treba za preverjanje, ali je izpolnjen pogoj za upravičenost do družinske pokojnine iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, da zakonska zveza traja najmanj pet let, upoštevati zgolj trajanje druge zakonske zveze tožeče stranke in njenega pokojnega zakonca, torej trajanje po tem, ko je slednji prenehal delati.
- 50 Zato prvi tožbeni razlog ni utemeljen.

2. Drugi tožbeni razlog: ugovor nezakonitosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ker naj bi bila z njim kršena načela enakega obravnavanja, prepovedi diskriminacije zaradi starosti in sorazmernosti

- 51 Tožeča stranka trdi, da člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, na podlagi katerega je bila sprejeta izpodbijana odločba, ni zakonit. V bistvu trdi, da sta s tem členom kršeni načeli enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije zaradi starosti, kot sta med drugim zagotovljeni s členoma 20 in 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) ter s členom 1d Kadrovskih predpisov.
- 52 Tožeča stranka meni, da člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom sili starejše pare k sklenitvi zakonske zveze za vsaj pet let, da bi bil lahko preživel zakonec upokojenega uradnika upravičen do družinske pokojnine, medtem ko je pri parih, ki so ob sklenitvi zakonske zveze mlajši, ko zakonec, ki je uradnik, še dela, preživel zakonec na podlagi člena 18 te priloge upravičen do družinske pokojnine ob dopolnjenem zgolj enem samem letu zakonske zveze. Vendar naj bi bili taki pari v primerljivem družinskem položaju ne glede na to, kdaj se odločijo skleniti zakonsko zvezo, namreč pred prenehanjem ali po prenehanju dela uradnika. Tožeča stranka v zvezi s tem trdi, da s trajanjem plačevanja prispevkov v pokojninski sistem Unije ni mogoče upravičiti zadevnega različnega obravnavanja.
- 53 Poleg tega trdi, da uvedeno različno obravnavanje ne more biti objektivno in razumno upravičeno z bojem proti navideznim sklenitvam zakonske zveze in proti goljufijam. Različno obravnavanje parov, ki temelji na trenutku sklenitve zakonske zveze, naj bi presegalo meje tega, kar je primerno in potrebno za doseg tega cilja, ker naj ne bi bil v ničemer upoštevan posamični položaj preživelega zakonca. Tožeča stranka med drugim poudarja, da ni imela nikakršne možnosti ovreči domnevo, da gre za goljufijo. Dodaja, da s ciljem ohranitve finančnega ravnovesja pokojninskega sistema Unije ni mogoče upravičiti določenega pogoja petih let trajanja zakonske zveze, ker naj Komisija ne bi z ničimer dokazala, da je mogoče s primeri, kot je obravnavani, kakor koli ogroziti to ravnovesje. Vsekakor pa naj Sodišče ne bi sprejemalo popolnoma proračunskih utemeljitev.
- 54 Komisija ugovarja dopustnosti ugovora nezakonitosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ker naj v pritožbi ne bi bila izpostavljena ne vprašanje diskriminacije zaradi starosti ne vprašanje kršitve načela sorazmernosti. Zato naj tožeča stranka ne bi spoštovala pravila o skladnosti med tožbo in predhodno pritožbo.
- 55 Komisija podredno trdi, da zadevni ugovor nezakonitosti ni utemeljen. Meni, da zadevno različno obravnavanje ne temelji na starosti uradnika, ampak na tem, ali je upokojen. Poleg tega naj uradnik in nekdanji uradnik ter njuna zadevna zakonca ne bi bili v primerljivem položaju, ker bo v prvem primeru navedeni uradnik karierno napredoval ter še naprej delal in plačeval pokojninske prispevke, medtem ko v drugem primeru ni tako. Ta različna položaja naj bi bila priznana v sodbi z dne 17. junija 1993, Arauxo-Dumay/Komisija (T-65/92, EU:T:1993:47).
- 56 Vsekakor pa naj bi bilo zadevno različno obravnavanje upravičeno, ker se družinska pokojnina pridobi posredno zaradi prispevkov, ki jih je v pokojninski sistem plačeval uradnik, preden se je upokojil. Po mnenju Komisije se s Kadrovskimi predpisi zahteva predhodna finančna povezava med institucijo in preživelim zakoncem, ki zahteva priznanje družinske pokojnine, ta povezava pa naj bi se ustvarila, če bi prek sklenjene zakonske zveze zakonec umrlega uradnika posredno nosil teže prispevkov, odtegnjenih od plače slednjega v obdobju njegove zaposlitve.

- 57 Poleg tega naj bi bilo različno obravnavanje upravičeno glede na cilj družinske pokojnine, ki je zagotoviti materialno dobrobit preživelega uradnikovega zakonca. Tveganje, da bi bila ta dobrobit ogrožena, naj bi bilo večje v primeru preživelega uradnikovega zakonca, ki ga preseneti uradnikova smrt, ko je ta še vedno delal, kot v primeru preživelega zakonca nekdanjega uradnika, ki je imel čas, da stori vse potrebno, da si zagotovi tako finančno varnost.
- 58 Poleg tega naj bi bil pogoj, da zakonska zveza traja najmanj pet let, ki je naložen preživelemu zakoncu, če je bila zakonska zveza sklenjena po prenehanju dela uradnika, namenjen preprečevanju goljufij in ohranitvi finančnega ravnovesja pokojninskega sistema. Po mnenju Komisije je zaradi večje predvidljivosti smrti tveganje za goljufijo večje, če je zakonska zveza sklenjena po prenehanju dela. Pogoj, da zakonska zveza traja pet let, naj bi bil tako namenjen preprečevanju sklenitve zakonske zveze *in extremis*, katere osnovni cilj je, da je preživeli zakonec nekdanjega uradnika upravičen do družinske pokojnine.
- 59 Parlament dodaja, da pogoj, da zakonska zveza traja najmanj pet let, omogoča, da se prepreči, da bi mlajša oseba zlorabila šibkost starejšega uradnika, ki je upravičenec do pokojnine, in upala, da bo hitro upravičena do doživljenjskega uživanja družinske pokojnine.

a) Dopustnost ugovora nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom

- 60 Iz sodne prakse izhaja, da načeloma sistematika posrednega pravnega sredstva, ki pomeni ugovor nezakonnosti, upravičuje, da se tak ugovor, ki je bil prvič podan pred sodiščem Unije, razglasi za dopusten, kar pomeni odstopanje od pravila o skladnosti med tožbo in predhodno pritožbo (glej v tem smislu sodbo z dne 27. oktobra 2016, ECB/Cerafogli, T-787/14 P, EU:T:2016:633, točka 47). Zato zgolj dejstvo, da je bil ugovor nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom prvič uveljavljan v fazi tožbe, ne povzroči nedopustnosti tega ugovora.
- 61 Vendar je možnost sklicevanja na ugovor nezakonnosti v sporu med uradnikom in institucijo pogojena s spoštovanjem več pogojev dopustnosti. V zvezi s posrednim pravnim sredstvom je potrebno, prvič, da je bila vložena glavna tožba, drugič, da se ta glavna tožba nanaša na odločbo, ki posega v položaj uradnika, tretjič, da je ta glavna tožba dopustna, četrtič, da uradnik ni imel možnosti predlagati razglasitve ničnosti splošnega akta, ki je podlaga za odločbo, ki posega v njegov položaj, in petič, da obstaja zadostna povezava med splošnim aktom in izpodbijano posamično odločbo (sodba z dne 27. oktobra 2016, ECB/Cerafogli, T-787/14 P, EU:T:2016:633, točka 67).
- 62 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da je tožeča stranka ugovor nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom uveljavljala v dopustni glavni tožbi. Cilj te tožbe je razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, ki posega v položaj tožeče stranke s tem, da ji je z njo zavrnjena dodelitev družinske pokojnine. Poleg tega tožeča stranka kot posameznik ni mogla neposredno predlagati razglasitve ničnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. Nazadnje, očitno obstaja zadostna povezava med členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom in izpodbijano odločbo, ker ta temelji na tej določbi.
- 63 Glede na navedeno je treba šteti, da je ugovor nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki ga uveljavlja tožeča stranka, dopusten.

b) Utemeljenost ugovora nezakonnosti člana 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom

- 64 Spomniti je treba, da je načelo enakega obravnavanja splošno načelo prava Unije, urejeno v členu 20 Listine, katerega poseben izraz je načelo prepovedi diskriminacije, določeno v členu 21(1) te listine. S tem načelom se zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če tako obravnavanje ni objektivno upravičeno (glej sodbo z dne 5. julija 2017, Fries, C-190/16, EU:C:2017:513, točki 29 in 30 ter navedena sodna praksa).
- 65 V skladu s sodno prakso mora zakonodajalec Unije, da bi mu bilo mogoče očitati kršitev načela enakega obravnavanja, različno obravnavati primerljive položaje, zaradi česar morajo biti nekatere osebe v slabšem položaju v primerjavi z drugimi (glej v tem smislu sodbo z dne 14. decembra 2018, FV/Svet, T-750/16, EU:T:2018:972, točka 89 in navedena sodna praksa).
- 66 Zahteva glede primerljivosti položajev se presoja glede na vse njihove značilnosti. Pri ugotavljanju in presoji teh značilnosti je treba med drugim upoštevati predmet in namen akta Unije, s katerim je uvedeno zadevno razlikovanje. Poleg tega je treba upoštevati načela in cilje področja urejanja, na katero spada zadevni akt (glej sodbo z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točka 67 in navedena sodna praksa).
- 67 Dalje, za ugotovitev, ali je s Kadrovskimi predpisi z obravnavanjem položajev, ki jih je treba primerjati, kršeno načelo enakega obravnavanja, se je treba opreti na analizo, ki se osredotoča na vsa pravna pravila, s katerimi je urejen vsak od položajev, ki jih je treba primerjati, pri tem pa med drugim upoštevati namen sporne določbe (glej po analogiji sodbo z dne 9. marca 2017, Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, točka 58).
- 68 Da bi bilo različno obravnavanje lahko v skladu s splošnima načeloma enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije, mora biti utemeljeno z objektivnim in razumnim merilom ter sorazmerno s ciljem, ki mu sledi to razlikovanje (glej v tem smislu sodbo z dne 15. februarja 2005, Pyres/Komisija, T-256/01, EU:T:2005:45, točka 61). V zvezi s tem mora biti v skladu s členom 52(1) Listine kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava Listina, predpisano z zakonom in spoštovati bistveno vsebino teh pravic in svoboščin. Ob upoštevanju načela sorazmernosti so omejitve dovoljene samo, če so potrebne in če dejansko ustrezajo ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Unija, ali če so potrebne zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih.
- 69 Iz sodne prakse izhaja, da v skladu z načelom sorazmernosti institucije Unije s svojimi ravnanji ne smejo prestopiti meje tistega, kar je primerno in potrebno za uresničitev legitimnih ciljev zadevne ureditve, pri tem pa je treba takrat, ko je mogoče izbirati med več primernimi ukrepi, uporabiti tistega, ki je najmanj omejujoč, povzročene neugodnosti pa ne smejo biti čezmerne glede na zastavljene cilje (glej sodbo z dne 26. februarja 2016, Bodson in drugi/EIB, T-240/14 P, EU:T:2016:104, točka 116 in navedena sodna praksa).
- 70 Kljub temu je treba dodati, da ima zakonodajalec Unije zaradi boja proti zlorabam ali celo goljufijam diskrecijsko pravico pri določitvi pravice do družinske pokojnine (sodba z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točka 89). Priznanje te široke diskrecijske pravice zakonodajalca pomeni, da je treba preveriti, ali ni nerazumno, da zakonodajalec Unije šteje, da je uvedeno različno obravnavanje lahko primerno in potrebno za uresničitev cilja, ki se mu sledi (glej v tem smislu in po analogiji sodbo z dne 14. decembra 2018, FV/Svet, T-750/16, EU:T:2018:972, točka 114 in navedena sodna praksa).

- 71 Ob upoštevanju vseh teh načel je treba preveriti, ali je pogoj najkrajšega trajanja zakonske zveze iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom glede na cilje, ki jim sledi ta pogoj, v nasprotju s splošnima načeloma enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije zaradi starosti. Preučiti je torej treba, ali je ta pogoj določen z zakonom in ali spoštuje bistveno vsebino pravice do enakega obravnavanja in prepovedi kakršne koli diskriminacije, ali sta položaja iz členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom primerljiva ter, če je tako, ali pogoj iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, da zakonska zveza traja najmanj pet let, sledi cilju splošnega interesa. Glede tega je treba preveriti, ali ni nerazumno, da zakonodajalec Unije šteje, da je uvedeno različno obravnavanje lahko primerno in potrebno za uresničitev takega cilja.

1) Obstoj različnega obravnavanja

- 72 Spomniti je treba, da je Sodišče v sodbi z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točka 68), razsodilo, da je namen družinske pokojnine dodelitev nadomestnega prihodka v korist preživelega zakonca, ki je namenjen delni nadomestitvi izgube prihodkov njegovega umrlega zakonca. Sodišče je presodilo, da za to pravico ne veljajo pogoji glede sredstev ali premoženja, iz katerih sta razvidni dejstva, da se preživeli zakonec ne more preživljati in da je bil torej v preteklosti finančno odvisen od pokojnika (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točka 69).
- 73 Dodelitev družinske pokojnine je, nasprotno, odvisna le od pravne narave vezi, ki zadevno osebo povezujejo z umrlim uradnikom (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točka 70). K temu pogoju je dodan pogoj najkrajšega trajanja zakonske zveze, v obravnavani zadevi eno leto na podlagi člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom in pet let na podlagi člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 74 Po tem pojasnilu je treba ugotoviti, da se s členoma 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom preživeli zakonci nekdanjih uradnikov obravnavajo različno glede na to, ali je bila zakonska zveza sklenjena pred prenehanjem dela zadnjenavedenih ali po tem. Kot navaja tudi Splošno sodišče v točki 47 sodbe, izdane v pritožbenem postopku, je datum sklenitve zakonske zveze torej merilo, ki ga je zakonodajalec sprejel za razlikovanje obeh položajev.
- 75 Pravna narava vezi, ki so združevale preživelega zakonca in umrlega uradnika, pa je enaka ne glede na to, ali je bila zakonska zveza sklenjena pred prenehanjem dela zadnjenavedenega ali po tem. Ta pravna narava se ne razlikuje glede na to, ali so bili ti uradniki zaposleni ali ne, in glede na znesek prispevkov v pokojninski sistem Unije, ki so bili plačani ali ki bi bili še dolgovani.
- 76 Poleg tega je tako s členom 18 kot s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom preživelemu zakoncu nekdanjega uradnika, ki ni več zaposlen in ki posledično v trenutku svoje smrti ne plačuje več prispevkov v pokojninski sistem Unije, omogočena pravica do družinske pokojnine.
- 77 Tako se Komisija ne more sklicevati na sodbo z dne 17. junija 1993, Arauxo-Dumay/Komisija (T-65/92, EU:T:1993:47), da bi dokazala, da se položaja, urejena s členoma 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, razlikujeta. Kot namreč izhaja iz točke 33 te sodbe, je Splošno sodišče v njej primerjalo po eni strani položaj preživelega zakonca nekdanjega uradnika, ki je umrl, potem ko je prenehal delati in je prejel dajatve in ugodnosti, določene s posebno uredbo, s katero je urejen ta položaj, ter po drugi strani položaj preživelega zakonca uradnika, ki je umrl, ko je še delal, urejen s členom 17 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.

- 78 Iz tega izhaja, da je treba zavrnilo trditve Komisije, da je različno obravnavanje v tej zadevi povezano z razvojem uradnikove kariere in plačevanjem prispevkov v pokojninski sistem.
- 79 Poleg tega je namen družinske pokojnine, katere sistem je uveden s členoma 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, preživelemu zakoncu nadomestiti izgubo prihodkov, ki je posledica smrti nekdanjega uradnika. Gre torej za dodelitev nadomestnega prihodka preživelemu zakoncu (glej točko 72 zgoraj). Tako okoliščina, da je uradnik, ki je umrl, sklenil zakonsko zvezo pred prenehanjem dela ali po tem, ne more bistveno spremeniti položaja preživelega zakonca glede njegovih premoženjskih pravic. Poleg tega, kot izhaja iz točke 72 zgoraj, je Sodišče razsodilo, da raven finančnih potreb preživelega zakonca in njegova morebitna finančna odvisnost od uradnika ali nekdanjega uradnika, ki je umrl, nista merilo, ki bi ga bilo treba upoštevati.
- 80 Tako je treba glede dodelitve družinske pokojnine na podlagi člena 18 ali člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ugotoviti, da položaj preživelih zakoncev nekdanjega uradnika, ki so sklenili zakonsko zvezo, preden je ta uradnik prenehal delati, ni drugačen od položaja preživelih zakoncev nekdanjega uradnika, ki so sklenili zakonsko zvezo po tem prenehanju.
- 81 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da obstaja različno obravnavanje primerljivih položajev glede na datum sklenitve zakonske zveze, saj je to edini dejavnik, s katerim je določena uporaba različnih pogojev o najkrajšem trajanju zakonske zveze v skladu s členoma 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 82 To različno obravnavanje v smislu sodne prakse, navedene v točki 65 zgoraj, povzroči slabši položaj preživelih zakoncev nekdanjega uradnika, ki so sklenili zakonsko zvezo, potem ko je ta uradnik prenehal delati, za katere se uporablja ureditev iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, v primerjavi s preživeli zakonci nekdanjega uradnika, ki so sklenili zakonsko zvezo pred tem prenehanjem in za katere se uporablja člen 18 te priloge.
- 83 Glede tega je treba tudi navesti, da pogoj, določen v členu 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, da zakonska zveza traja najmanj pet let, povzroči poseben slabši položaj preživelih zakoncev, ki so sklenili zakonsko zvezo z nekdanjim uradnikom, zato ker je ta starejši kot uradnik, ki dela, saj je v veliki večini primerov prenehanje dela uradnika sovpadalo z upokojitvijo uradnika, upokojitvena starost pa je določena s Kadrovskimi predpisi. Tako so se nekdanji uradniki, za katere velja člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, običajno poročili starejši kot nekdanji uradniki, za katere velja člen 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki so se poročili pred prenehanjem dela. Zato preživeli zakonci, ki so sklenili zakonsko zvezo z nekdanjim uradnikom, praviloma težje izpolnijo pogoj najkrajšega trajanja zakonske zveze iz navedenega člena 20, ki znaša pet let, kot preživeli zakonci, ki so sklenili zakonsko zvezo z uradnikom, preden je ta prenehal delati in za katere člen 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa zgolj najkrajše trajanje zakonske zveze enega leta.
- 84 Zato je, ker je s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določeno najkrajše trajanje zakonske zveze petih let, obravnavanje iz tega člena za preživele zakonce, ki so sklenili zakonsko zvezo z nekdanjim uradnikom, potem ko je ta prenehal delati, manj ugodno od obravnavanja iz člena 18 navedene priloge za preživele zakonske, ki so sklenili zakonsko zvezo, ko je uradnik še delal in je bil običajno mlajši kot nekdanji uradnik.
- 85 Tako torej obstaja tudi različno obravnavanje primerljivih položajev, ki posredno temelji na starosti nekdanjega uradnika na datum sklenitve zakonske zveze.

2) Spoštovanje meril iz člena 52(1) Listine in upravičenost različnega obravnavanja

- 86 Uvodoma je treba ugotoviti, da je različno obravnavanje, uvedeno s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, v smislu člena 52(1) Listine predpisano z „zakonom“, ker ta določba izhaja iz Kadrovskih predpisov.
- 87 Poleg tega Komisija, da bi upravičila zadevno različno obravnavanje, trdi, da obstaja povečano tveganje, da bo dobrobit preživelega zakonca ogrožena v primeru preživelega uradnikovega zakonca, ki ga preseneti uradnikova smrt, ko je ta še vedno delal, kot v primeru preživelega zakonca nekdanjega uradnika, ki je imel čas, da stori vse potrebno, da si zagotovi tako finančno varnost.
- 88 Glede tega je dovolj ugotovitev, da je namen tako člena 18 kot člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom plačilo družinske pokojnine preživelemu zakoncu nekdanjega uradnika, upravičencu do starostne pokojnine. V enem in drugem primeru preživeli zakonec prosi za družinsko pokojnino, ko je njegov zakonec že prenehal delati. Trditev Komisije, da bo preživeli zakonec bolj presenečen zaradi smrti uradnika, ki dela, kot zaradi smrti upokojenega nekdanjega uradnika, zato ni upoštevna.
- 89 Drugič, Komisija ob podpori Parlamenta meni, da je namen pogoja iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, da zakonska zveza traja najmanj pet let, po eni strani preprečiti goljufije in po drugi strani ohraniti finančno ravnovesje pokojninskega sistema Unije. Ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točki 70 zgoraj, je treba zaporedoma preučiti oba ta cilja.

i) Cilj preprečevanja goljufij

- 90 Uvodoma je treba spomniti, da je po mnenju Sodišča načelo prepovedi goljufije in zlorabe pravice splošno načelo prava Unije, ki ga morajo posamezniki spoštovati (sodba z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točki 88 in 89). Boj proti goljufijam je torej cilj splošnega interesa.
- 91 Glede tega iz sodbe z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točki 89 in 90), v bistvu izhaja, da je namen pogoja, da zakonska zveza traja najmanj eno leto, kot je določen s členom 17 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, zagotoviti resničnost in trajnost odnosov med zadevnimi osebami ter se zato glede na cilj boja proti goljufijam ne zdi očitno neustrezen.
- 92 Tako se ne zdi nerazumno, da je pravica preživelega zakonca uradnika ali nekdanjega uradnika do prejemanja družinske pokojnine pogojena z izpolnitvijo pogoja, da zakonska zveza doseže neko najkrajše trajanje. Tak pogoj namreč omogoča, da se zagotovi, da ta zakonska zveza ne temelji izključno na razlogih, ki niso povezani z nameravanim skupnim življenjem, kot so popolnoma finančni razlogi ali razlogi, povezani s pridobitvijo pravice do prebivanja.
- 93 Vendar je treba poudariti, da je s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki se uporablja, če je bila zakonska zveza sklenjena po prenehanju dela uradnika, določen pogoj najkrajšega trajanja zakonske zveze, ki je petkrat daljši od tistega, določenega s členom 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki ga je treba uporabiti, če je bila zakonska zveza sklenjena pred prenehanjem dela uradnika.

- 94 Tako je treba preveriti še, ali pogoj trajanja zakonske zveze iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki se uporablja brez kakršne koli možne izjeme, ne presega očitno tega, kar je potrebno za zagotovitev, da ne pride do goljufij.
- 95 Glede tega je treba najprej ugotoviti, da v spisu ni nobenega prepričljivega pojasnila in nobenega dokaza, ki bi lahko podprl premiso, ki jo zastopata Komisija in Parlament, da obstaja večja možnost za goljufivo sklenitev zakonske zveze po prenehanju dela uradnikov, tako da bi bilo na primer pri uradniku, ki bi sklenil zakonsko zvezo dan pred prenehanjem dela, manj verjetnosti, da je sklenitev zakonske zveze goljufiva, kot pri uradniku, ki bi zakonsko zvezo sklenil dan po takem prenehanju. Komisija in Parlament tudi nista pojasnila, zakaj naj bi se bil uradnik, ki je prenehal delati, manj sposoben zaščititi pred goljufivimi nameni osebe, ki bi želela z njim skleniti zakonsko zvezo, kot uradnik, ki še dela, tako da bi bilo treba naložiti petkrat daljše najkrajše trajanje zakonske zveze, kadar je zakonska zveza sklenjena po prenehanju dela uradnika.
- 96 Dalje, v skladu z ustaljeno sodno prakso splošna domneva, da gre za goljufijo, ne more zadoščati za utemeljitev ukrepa, ki omejuje cilje Pogodbe DEU (glej sodbo z dne 19. decembra 2012, Komisija/Belgija, C-577/10, EU:C:2012:814, točka 53 in navedena sodna praksa).
- 97 Poleg tega je treba navesti, da trajanje zakonske zveze ni nujno edini dejavnik, ki pomeni, da je ta zakonska zveza iskrena (glej po analogiji sodbi z dne 20. junija 2013, Giersch in drugi, C-20/12, EU:C:2013:411, točki 72 in 73 ter navedena sodna praksa, in z dne 18. julija 2013, Prinz in Seeberger, C-523/11 in C-585/11, EU:C:2013:524, točki 36 in 37 ter navedena sodna praksa).
- 98 V členu 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom je uporabljen izključno pogoj, da zakonska zveza traja najmanj pet let, ne da bi bila določena kakršna koli izjema, tako da preživeli zakonec, ki je sklenil zakonsko zvezo po prenehanju dela nekdanjega uradnika, ne more trditi, da je bila zakonska zveza sklenjena v dobri veri, in to ne glede na kakršne koli objektivne dokaze, ki bi jih lahko v zvezi s tem predložil. S tem je s to določbo uvedena splošna in neizpodbojna domneva, da so zakonske zveze, ki so trajale manj kot pet let, goljufive.
- 99 Nasprotno so s členom 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določene objektivne okoliščine, v katerih se ne zahteva nikakršno najkrajše trajanje zakonske zveze, in sicer rojstvo otroka, rojenega v zakonski zvezi uradnika, preden je ta prenehal delati, če zanj skrbi ali je skrbel preživeli zakonec. Zakonodajalec je torej štel, da v primeru zakonske zveze, sklenjene, preden je nekdanji uradnik prenehal delati, obstajajo objektivne okoliščine, s katerimi se lahko ovrže domneva, da gre za goljufijo.
- 100 Objektivne okoliščine, navedene v prejšnji točki, pomenijo jasna merila, ki omogočajo učinkovito upravljanje družinskih pokojnin ob spoštovanju načela pravne varnosti.
- 101 V obravnavani zadevi, čeprav je bila druga zakonska zveza tožeče stranke sklenjena po tem, ko je njen mož prenehal delati, obstaja več objektivnih elementov, s katerimi se lahko dokaže, da ne gre za goljufivo zakonsko zvezo. Tožeča stranka in njen mož sta namreč živela skupaj od leta 1985. 10. junija 1987 se jima je rodil otrok. Prvič sta sklenila zakonsko zvezo 7. maja 1988. Res sta se 29. aprila 1996 razvezala, a sta od leta 2002 spet živela skupaj in ponovno sklenila zakonsko zvezo 20. avgusta 2012. Poleg tega ne Komisija ne Parlament nista trdila, da gre v obravnavani zadevi za goljufijo.

- 102 Poleg tega tožeča stranka po razvezi ni sklenila zakonske zveze s tretjo osebo. Kot je med drugim navedlo Splošno sodišče v točki 56 sodbe, izdane v pritožbenem postopku, bi tako lahko – če ne bi ponovno sklenila zakonske zveze z bivšim zakoncem – bila upravičena do družinske pokojnine kot razvezani zakonec v skladu s členom 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, kar je pravica, ki jo je izgubila zaradi ponovne sklenitve zakonske zveze.
- 103 Poleg tega glede na v splošnem višjo starost nekdanjih uradnikov, za katere se uporablja člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, pogoj, da zakonska zveza traja najmanj pet let, še posebej težko izpolnijo njihovi preživeli zakonci, ki so sklenili zakonsko zvezo s takim nekdanjim uradnikom. Tako se lahko na podlagi tega pogoja iz upravičenosti do družinske pokojnine izključi znatno število teh zakoncev, ki bi sicer lahko dokazali, da ne gre za goljufijo.
- 104 Nazadnje, spomniti je treba, da zakonodajalec v Kadrovskih predpisih ni vedno izključil vsakršne posamične presoje. Tako člen 1(1)(d) Priloge VII h Kadrovskim predpisom določa, da je lahko uradnik, ki sicer ne izpolnjuje pogojev, določenih za dodelitev gospodinjskega dodatka, „s posebnim obrazloženim sklepom organa za imenovanja, ki temelji na dodatni dokumentaciji“, upravičen do tega dodatka, če dejansko prevzema naloge hranilca družine.
- 105 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da ni razumno šteti, da je lahko pogoj iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, da zakonska zveza traja najmanj pet let – kar je petkrat več od pogoja iz člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom in od česar ni mogoča nobena izjema, s katero bi bilo mogoče dokazati, da ne gre za goljufijo, ne glede na kakršne koli objektivne predložene dokaze – potreben za uresničitev cilja boja proti goljufijam.

ii) Cilj ohranitve finančnega ravnovesja pokojninskega sistema Unije

- 106 Uvodoma je treba pojasniti, da je bilo razsojeno, da je mogoče cilj ohranitve finančnega ravnovesja pokojninskega sistema Unije šteti za legitimen (glej v tem smislu sodbo z dne 15. februarja 2005, Pyres/Komisija, T-256/01, EU:T:2005:45, točki 64 in 65). Vendar je treba dodati, da tak cilj, ki temelji na proračunskih razlogih, sam ne more upravičiti odstopanja od splošnega načela enakega obravnavanja (glej v tem smislu in po analogiji sodbo z dne 21. julija 2011, Fuchs in Köhler, C-159/10 in C-160/10, EU:C:2011:508, točka 74).
- 107 Kot je bilo ugotovljeno v točki 105 zgoraj, pogoja najkrajšega trajanja iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ni mogoče upravičiti s ciljem boja proti goljufijam. Zato različnega obravnavanja, uvedenega s to določbo, ni mogoče upravičiti zgolj z ohranitvijo finančnega ravnovesja pokojninskega sistema Unije.
- 108 Vsekakor je treba ugotoviti, da Komisija in Parlament nista predložila niti najmanjšega dokaza, s katerim bi bilo mogoče izkazati, da bi bilo ogroženo finančno ravnovesje pokojninskega sistema Unije, če bi bili preživeli zakonci nekdanjih uradnikov, ki so sklenili zakonsko zvezo po prenehanju dela zadnjenavedenega, upravičeni do družinske pokojnine, če ne bi bili poročeni vsaj pet let. Prav tako ni bilo dokazano, da to finančno ravnovesje ne bi moglo biti prizadeto, čeprav bi bile s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določene izjeme od pogoja, da mora zakonska zveza trajati vsaj pet let.
- 109 Poleg tega je treba glede trditve Komisije navesti, da preživeli zakonec nekdanjega uradnika, ki je sklenil zakonsko zvezo po prenehanju dela zadnjenavedenega, ni sodeloval v prizadevanjih, ki so prispevala k pokojninskemu sistemu Unije, da ne iz besedila ne iz splošne strukture člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ne izhaja, da je družinska pokojnina pogojena z dovolj

čvrsto finančno vezjo med preživelim zakoncem in institucijo, v kateri je delal uradnik ali nekdanji uradnik. Nasprotno, zadostuje enoletno trajanje zakonske zveze, sklenjene pred prenehanjem dela uradnika, da je lahko preživel zakonec upravičen do take pokojnine, tudi če pride do smrti na primer na začetku uradnikove kariere (na podlagi člena 17 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom) ali če je bila zakonska zveza sklenjena nekaj dni pred prenehanjem dela uradnika (na podlagi člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom).

- 110 Zato je s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom uvedeno različno obravnavanje preživelih zakoncev nekdanjih uradnikov, ki ni upravičeno ne s ciljem boja proti goljufijam, saj ni potrebno za doseganje tega cilja, ne s ciljem ohranitve finančnega ravnovesja pokojninskega sistema Unije.
- 111 Poleg tega člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom s tem, da se z njim splošno in neizpodbojno uvaja domneva, da gre pri parih, katerih zakonska zveza je trajala manj kot pet let, za goljufijo – čeprav splošna domneva o goljufiji ne more zadostovati, da bi se upravičil ukrep, ki škoduje ciljem Pogodbe DEU – ne spoštuje bistvene vsebine pravice do enakega obravnavanja in prepovedi kakršne koli diskriminacije.
- 112 Zato sta s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom kršeni splošno načelo enakega obravnavanja in načelo prepovedi diskriminacije zaradi starosti. Tako je treba ugoditi ugovoru nezakonitosti, ki ga uveljavlja tožeča stranka.
- 113 Posledično je izpodbijana odločba, sprejeta na podlagi člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, brez pravne podlage, tako da jo je treba razglasiti za nično.

3. Tretji tožbeni razlog: napačna razlaga pojma „zakonec“ v smislu ureditve, ki se uporablja za družinsko pokojnino

- 114 Tožeča stranka trdi, da glede na splošni družbeni razvoj v zadnjih nekaj letih pojma para ni mogoče omejiti zgolj na razmerje, temelječe na zakonski zvezi. Ta razvoj naj bi bil podprt po eni strani s členom 1d(1), drugi pododstavek, Kadrovskih predpisov, s katerim sta izenačeni zunajzakonska skupnost in zakonska skupnost, in po drugi strani z razširjenim priznavanjem registriranega partnerstva v Uniji. Zato naj ne bi bilo mogoče, da se ne bi upoštevalo trajanje življenjske skupnosti tožeče stranke in njenega umrlega zakonca, ki je dokazano s številnimi dokumenti.
- 115 Komisija ob podpori Parlamenta izpodbija trditve tožeče stranke.
- 116 Spomniti je treba, da je s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom dodelitev družinske pokojnine pridržana za preživelega „zakonca“. To pomeni, da je moral biti upravičenec do družinske pokojnine v zvezi z nekdanjim uradnikom v okviru civilnega razmerja, na podlagi katerega je med njima nastala vrsta pravic in obveznosti (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točka 71).
- 117 Glede tega je Sodišče spomnilo, da so lahko dejanske življenjske skupnosti in zakonske skupnosti, kot je zakonska zveza, v nekaterih vidikih sicer podobne, vendar te podobnosti ne vodijo nujno do izenačenja teh dveh vrst skupnosti. Za zakonsko zvezo je namreč značilna stroga formalnost in ustvarja obsežne vzajemne pravice in obveznosti med zakoncema, med katerimi sta dolžnost pomoči in solidarnost (sodba z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točki 72 in 73).

- 118 Poleg tega je zakonodajalec Unije uporabo določb Kadrovskih predpisov v zvezi s poročenimi osebami pod določenimi pogoji izrecno razširil na osebe, ki jih povezuje registrirana zunajzakonska skupnost. Glede tega je iz člena 1d(1), drugi pododstavek, Kadrovskih predpisov razvidno, da mora za to, da bi bila registrirana zunajzakonska skupnost izenačena z zakonsko zvezo v smislu Kadrovskih predpisov, uradnik, ki živi v registrirani zunajzakonski skupnosti, izpolnjevati zakonske pogoje, določene v tej določbi (sodba z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točki 74 in 76).
- 119 Nasprotno pa po mnenju Sodišča dejanska življenjska skupnost, kakršna je neregistrirana zunajzakonska skupnost, ne ustreza tem značilnostim, ker načeloma ni zakonsko urejena (sodba z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točka 78).
- 120 V obravnavani zadevi tožeča stranka trdi, da je z umrlim nekdanjim uradnikom, preden je par leta 2012 sklenil zakonsko zvezo, od leta 2002 živela v življenjski skupnosti. Vendar tožeča stranka ne trdi, da je par pred sklenitvijo zakonske zveze sklenil registrirano partnerstvo. Poleg tega med strankama ni sporno, da je bil umrli nekdanji uradnik med 11. septembrom 1998 in 22. decembrom 2011 poročen s tretjo osebo.
- 121 Zato tožeča stranka ne more uveljavljati koristi iz člena 1d(1), drugi pododstavek, Kadrovskih predpisov.
- 122 Dalje, ob upoštevanju družbenega okvira, v katerem je bila vložena ta tožba, je treba navesti, da Splošno sodišče ne sme razširiti področja uporabe Kadrovskih predpisov glede pojma „zakonec“. Tako spremembo mora sprejeti zakonodajalec (glej v tem smislu sodbo z dne 17. junija 1993, Arauxo-Dumay/Komisija, T-65/92, EU:T:1993:47, točki 30 in 31).
- 123 Poleg tega, kot je ugotovila Komisija, je zakonodajalec ob reformah Kadrovskih predpisov upošteval družbeni razvoj. Natančneje, z Uredbo Sveta št. 723/2004 z dne 22. marca 2004 o spremembi Kadrovskih predpisov za uradnike Evropskih skupnosti in pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 2, str. 130) je zakonodajalec spremenil člen 1d(1), drugi pododstavek, Kadrovskih predpisov, da je zajel primere zunajzakonskih skupnosti.
- 124 Zato je treba tretji tožbeni razlog zavrnil kot neutemeljen.
- 125 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da je treba prvi in tretji tožbeni razlog zavrnil kot neutemeljena ter izpodbijano odločbo na podlagi drugega tožbenega razloga razglasiti za nično.

Stroški

- 126 V skladu s členom 133 Poslovnika končna sodba vsebuje odločbo o stroških. Na podlagi člena 219 navedenega poslovnika, ki se smiselno uporablja za obravnavani postopek, potem ko je bila zadeva vrnjena v razsojanje, in ker je Splošno sodišče v sodbi, izdani v pritožbenem postopku, pridržalo odločitev o stroških, mora Splošno sodišče odločiti o stroških postopkov, uvedenih na podlagi člena 270 PDEU pred Sodiščem za uslužbence in Splošnim sodiščem, ter pritožbenega postopka pred Splošnim sodiščem.
- 127 V zvezi s tem se v skladu s členom 134(1) Poslovnika plačilo stroškov na predlog naloži neuspehi stranki.

- 128 Iz zgoraj navedene obrazložitve izhaja, da je Komisija tista, ki nazadnje s svojimi predlogi ni uspela. Zato ji je treba naložiti plačilo stroškov prvotnega postopka pred Sodiščem za uslužbence v zadevi F-104/15 in tega postopka po vrnitvi zadeve v razsojanje.
- 129 V skladu s členom 211(3) Poslovnika nosi Komisija v zvezi s pritožbenim postopkom v zadevi T-695/16 P svoje stroške. Poleg tega je treba, ker je Splošno sodišče ugodilo pritožbi Komisije, tožeči stranki naložiti stroške Komisije v navedenem postopku.
- 130 Nazadnje, v skladu s členom 138(1) Poslovnika institucije, ki so intervenirale v postopku, nosijo svoje stroške. Zato je treba odločiti, da Evropski parlament nosi svoje stroške v zadevi F-104/15 in tem postopku po vrnitvi zadeve v razsojanje. Poleg tega, ker Parlament ni vložil stališč v pritožbenem postopku in ker je Splošno sodišče v navedenem postopku razsodilo brez ustnega dela postopka, Parlament v smislu člena 211(5) Poslovnika ni sodeloval v pritožbenem postopku in torej ni priglasi stroškov navedenega postopka.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (sedmi senat)

razsodilo:

- 1. Odločba Evropske komisije z dne 24. septembra 2014 o zavrnitvi prošnje RN za dodelitev družinske pokojnine se razglasi za nično.**
- 2. Komisija nosi svoje stroške ter stroške RN v zadevi F-104/15 in v tem postopku po vrnitvi zadeve v razsojanje.**
- 3. Komisija in RN nosita vsaka svoje stroške v postopku v zadevi T-695/16 P.**
- 4. Evropski parlament nosi svoje stroške v zadevi F-104/15 in v tem postopku po vrnitvi zadeve v razsojanje.**

da Silva Passos

Reine

Truchot

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, 16. decembra 2020.

Podpisi